

ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА

Навчально-науковий інститут філології та історії
Кафедра історії, правознавства та методики навчання

СИЛАБУС навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ КРИМУ

Освітній рівень	перший
Статус дисципліни	цикл загальної підготовки, вибірковий компонент ОП
Галузі знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.03. Середня освіта (Історія)
Обсяг дисципліни	4 кредити ECTS (120 академічних годин)
Види аудиторних занять	лекції, практичні заняття
Форми контролю	залік

Інформація про викладачів

Викладач	Петренко Наталія Миколаївна, доктор філософії, старший викладач
Контактний телефон	+380995372627
E-mail:	petrenko@gnpu.edu.ua
Профайл викладача	https://cutt.ly/4rwTSf2R
Консультації	Консультації в день проведення лекцій / практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі консультації через електронну пошту та в Google classroom

Кількість часу на вивчення

	Денна форма	Заочна форма
Лекцій	18	6
Практичних занять	24	6
Самостійна робота студента	78	108
Форма контролю	залік	залік

Метою вивчення дисципліни «Історія Криму» є висвітлення історії Кримського півострова з найдавніших часів і до сучасності. Перебуваючи на перетині політичних та економічних інтересів провідних європейських та азійських держав, півострів ще у свою давню історію долучившись до античної цивілізації – грецької і римської – історія Криму вплинула на історичний розвиток України. За часів Золотої Орди історія Криму залучилася до історії морських республік – Генуї та Венеції. Кримський півострів приваблював європейців своїм важливим геополітичним розташуванням на шляху зі Сходу до Заходу.

Завдання:

- поглиблене вивчення етнополітичної історії, соціальних відносин, господарчого укладу і матеріальної культури населення Кримського півострова;
- аналіз впливу історії Криму на європейську історію з найдавніших часів і до сьогодення;
- аналіз наукової літератури та джерел зазначеного періоду

Організація навчання

Види занять. Лекція з елементами бесіди передбачає безпосередній контакт викладача з аудиторією. Із метою активізації пізнавальної діяльності здобувачі вищої освіти відповідають на запитання за темою заняття, беруть участь у вирішенні проблемних ситуацій, в обговоренні дискусійних питань, що не лише сприяє осмисленню й усвідомленню теоретичного матеріалу тематичної лекції, а й розвиває мисленнєво-мовленнєву діяльність майбутніх фахівців.

Практичне заняття передбачає самостійне вивчення студентами попередньо визначених питань з наступним усним обговоренням навчального матеріалу під час заняття чи письмовим оформленням у вигляді рефератів, доповідей, повідомлень тощо. Практичні заняття розвивають творчу самостійність студентів, зміцнюють їх інтерес до науки і наукових досліджень.

Самостійна робота студента (СРС) – це самостійна діяльність-учіння студента, яку викладач планує разом зі студентом, але виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача. Зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Політика курсу:

Курс читається українською мовою.

Студент має демонструвати повагу та толерантність по відношенню до усіх учасників освітнього процесу (студенти, викладачі, допоміжний персонал), дотримуватися правил внутрішнього розпорядку Університету.

Академічна доброчесність. Представлені результати освітньо-наукової діяльності мають бути результатом власних творчих пошуків, отриманих у ході навчальної та науково-дослідної роботи.

Відвідання занять. Відвідування лекційних занять є добровільним вибором здобувача. Результати виконання практичних занять мають бути представлені викладачу на перевірку відповідно до розкладу занять особисто під час занять, або в режимі on-line, але не пізніше, ніж до наступного заняття.

Організаційні та навчальні обов'язки студентів:

- На заняття приходити попередньо підготовленими, ознайомленими з ходом заняття та з матеріалами для усного обговорення.
- Не пропускати заняття без поважної причини та не спізнюватися.
- Дотримуватися тем навчальної дисципліни.
- Задавати питання, цікавитися додатковими відомостями, сучасними науковими знаннями з предмету та консультуватися з викладачем.
- Аргументовано відстоювати свою думку стосовно тематики занять, якщо вона не збігається з думкою викладача.
- Вимагати від викладача додаткових роз'яснень на заняттях у випадку їх недостатнього висвітлення на лекціях.
- У випадку незгоди із отриманою оцінкою мати право на перезарахування тем.
- Вчасно здавати відповідні теми.

Особливості опанування освітнього компоненту під час дистанційної форми навчання:

1. Використання сервісів для обміну повідомленнями: Viber, Telegram, Zoom; Google-сервісів: Gmail, Classroom.
2. Навчальні заняття для здобувачів вищої освіти денної і заочної форм навчання під час дистанційної освіти здійснюється в синхронному (взаємодія учасників освітнього процесу з одночасним перебуванням у вебсередовищі дистанційного навчання) за допомогою технологій дистанційного навчання (онлайн-зв'язок програмного забезпечення Zoom, Google Meet, соціальних месенджерів Viber, Instagram, Telegram тощо) та асинхронному режимі (взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання із затримкою в часі) за допомогою електронної пошти, соціальних мереж, форумів, Google Classroom та інших хмарних технологій.
3. Оцінювання здійснюється відповідно до Положення "Про контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти в Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка", відповідає особливостям дистанційного навчання, враховує можливості здобувачів застосування знань під час занять.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин	
		денна	заочна
Модуль 1. Історія Криму від найдавніших часів до кінця XIX століття			
1.	ЛЕКЦІЯ 1. Геополітичне місце Кримського півострова	2	2
2.	ЛЕКЦІЯ 2. Давня та Середньовічна історія Криму	2	
3.	ЛЕКЦІЯ 3. Кримське ханство	2	
4.	ЛЕКЦІЯ 4. Крим в умовах російської колонізації (1783–1883 рр.)	2	
Модуль 2. Історія Криму у XX-XXI століттях			
5.	ЛЕКЦІЯ 5. Крим від початку XX ст. до 1920 р.	2	2
6.	ЛЕКЦІЯ 6. Кримська АРСР і кримські татари: історія та культура (1921–1941 рр.)	2	
7.	ЛЕКЦІЯ 7. Крим в роки Другої світової війни	2	
8.	ЛЕКЦІЯ 8. Крим і кримські татари у другій половині XX ст.	2	
9.	ЛЕКЦІЯ 9. Автономна республіка Крим в незалежній Україні	2	2
	Всього	18	6

ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№	Тема практичного заняття	Кількість годин	
		денна	заочна
Модуль 1.			
Історія Криму від найдавніших часів до кінця XIX століття			
1.	ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1 Геополітичне місце Кримського півострова 1. Географічне розташування Кримського півострова та його вплив на історію Криму. 2. Плани на Крим у війнах XIX-XX століть. 3. Питання Криму в українських геополітичних доктринах першої половини XX сторіччя. 4. Кримське питання у 1950-2024 роках.	2	
2.	ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2 Давня та Середньовічна історія Криму 1. Перші люди Криму 2. Кіммерійці в Криму. 3. Таври в Криму 4. Скіфи в Криму. 5. Грецькі поселення. Сармати, римляни, готи. 6. Гуни, печеніги і половці в Криму. 7. Венеціанці та генуезці на Кримському півострові	2	2
3-4.	ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3-4 Кримське ханство 1. Територія та державний устрій Кримського ханства. 2. Формування на кримському півострові нового етносу – кримських татар. Зародження кримськотатарської державності. 3. Етнічна та соціальна структура суспільства Кримського ханства. 4. Кримські татари у новоствореній державі. Побут, культура, релігія. 5. Хаджі Герай – перший кримський хан 6. Відносини Криму і Туреччини в епоху Кримського ханства.	4	

	7. Кримські татари та козаки – супротивники і союзники.		
5.	ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5 Крим в умовах російської колонізації (1783–1883 рр.) 1. Російсько-турецькі війни в XVI—XIX століттях 2. Занепад Кримського ханства 1783 р. Останній кримський хан Шагін Герай та його політика. 3. Крим у складі Російської імперії. 4. Кримська війна 1853—1856 рр. 5. Кримськотатарське національне відродження кінця XIX – початку XX ст.	2	
Модуль 2. Історія Криму у XX-XXI століттях			
6-7.	ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6-7 Крим у період війн та революцій (1917 – 1920 рр.) 1. Кримськотатарський національний рух у 1917 р. Проголошення Кримської народної республіки. 2. Лідер кримськотатарського національного руху Номан Челебіджіхан. 3. Більшовицький режим у Криму у 1918 р. 4. Крим у політиці Української Центральної Ради. Похід Петра Болбочана на Крим 1918 р. 5. Крим під управлінням крайових урядів Сулеймана Сулькевича та Соломона Крима. 6. Крим в умовах панування диктатур А. Денікіна та П. Врангеля.	4	2
8.	ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8 Кримська АРСР і кримські татари: історія та культура (1921–1941 рр.) 1. Створення Кримської АРСР. 2. Голод 1921–1923 рр. 3. Політика коренізації (татаризації) в Криму. 4. Розвиток культури і освіти кримськотатарського народу у 1920-1941 рр. 5. Репресивна політика радянської влади щодо кримських татар.	2	
9.	ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9 Крим у Другій світовій війні. Депортація кримських татар 1944 р. 1. Битва за Крим 1941-1944 рр. Оборона Криму. 2. Кримськотатарський «колабораціонізм»: міфи та реальність. 3. Депортація населення Криму: причини і перебіг. 4. Наслідки депортації. 5. Життя і побут спецпоселенців. 6. Крим у планах воюючих держав.	2	
10.	ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10-11 Крим і кримські татари у другій половині XX ст. 1. Причини та передумови передачі Кримської області УРСР. 2. Юридична процедура передачі Кримської області УРСР. 3. Становище Криму у складі УРСР. 4. Боротьба кримських татар за повернення на історичну батьківщину (друга половина 1940-х – 1980-ті роки): зміст, форми, методи.	4	

	5. Мустафа Джамілев. Його боротьба за повернення кримських татар на історичну Батьківщину. 6. Петро Григоренко на захисті прав кримських татар.		
12.	ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12 Автономна республіка Крим у 1990-2024 рр. 1. II Курултай кримськотатарського народу: причини та наслідки. 2. Автономна республіка Крим у складі України 3. Передумови окупації Криму Росією. Російська окупація Криму: події лютого – березня 2014 року. 4. Реакція міжнародної спільноти на спробу анексії Криму РФ. Наслідки незаконної окупації Криму РФ. Переслідування кримських татар російською окупаційною владою у Криму 5. Концепція кримськотатарської національної автономії.	2	2
	Всього	24	6

№ теми	ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	Кількість годин	
		денна	заочна
Модуль 1.			
Історія Криму від найдавніших часів до кінця XIX століття			
1.	ТЕМА: Геополітичне місце Кримського півострова I. Складіть термінологічний словник до теми. II. Підготуйте доповідь з презентацією за однією з тем на вибір. Геополітичне місце Кримського півострова Кримське питання у XIX ст. Кримське питання у XX ст.	9	12
2.	ТЕМА: Давня та Середньовічна історія Криму I. Складіть термінологічний словник до теми. II. Підготуйте доповідь з презентацією за однією з тем на вибір. 1. Перші люди Криму 2. Перші поселення в Криму. 3. Перші історики про Крим. 4. Стоянки первісної людини у Криму. 5. Скіфські кургани у Криму	9	12
3.	ТЕМА: Кримське ханство I. Складіть термінологічний словник до теми. II. Дати відповідь на запитання. 1. Якими були територіальні межі Кримського ханства? 2. Які міста у різні часи були столицями Кримського ханства? 3. Якими були повноваження кримського хана? 4. Хто міг стати кримським ханом? Чи була влада кримського хана спадковою? 5. Якими були повноваження калга-султана та нуреддинсултана? 6. Які повноваження ради представників вищої знаті ханату – дивану? 7. Чим відрізнявся соціальний статус карач-беїв, беїв, мурз? 8. Хто такий муфтії? 9. Коли іслам став державною релігією кримських татар? 10. Які народи, крім кримських татар, проживали у Кримському ханстві? Яким було їхнє соціальне і правове становище? 11. Які галузі економіки були розвинуті у Кримському ханстві? 1	9	12

	2. Як був облаштований побут кримських татар? Яким було їхнє житло, одяг? 13. Як і чому навчали у мектебах та у медресе? 14. Чому кримські татари значну увагу приділяли військовій справі? 15. Якою біла військова організація кримських татар? 16. Які ризики для культурної спадщини Кримського ханства створила російська окупація півострова? 17. Які союзи і чому укладали кримські татари і козаки?		
4.	ТЕМА: Крим в умовах російської колонізації (1783–1883 рр.) I. Складіть термінологічний словник до теми. II. Підготуйте доповідь з презентацією за однією з тем на вибір. 1. Кримська війна 1853-1856 рр. 2. Занепад Кримського ханства 1783 р.	9	12
Модуль 2. Історія Криму у XX-XXI століттях			
5.	ТЕМА: Крим у період війн та революцій (1917 – 1920 рр.) I. Складіть термінологічний словник до теми. II. Дати відповідь на запитання. 1. Які фактори сприяли піднесенню кримськотатарського національно-визвольного руху у 1917 р.? 2. Які рішення ухвалив Курултай кримськотатарського народу у листопаді 1917 р.? 3. Які положення конституції Кримської народної республіки, ухваленої 1917 р.? 4. Хто був лідером кримськотатарського національно-визвольного руху? 5. Як склалася доля Номана Челебіджіхана в умовах більшовицької окупації Криму у 1918 р.? 6. Як склалися відносини між УНР та КНР? 7. Яке значення відводила Центральна Рада Криму? 8. Які фактори зумовили успіх операції Петра Болбочана в Криму? 9. Чому у 1918 р. УЦР не вдалося закріпитися у Криму? 10. Чому більшовикам у 1920 р. вдалося встановити свій режим у Криму та закріпитися у регіоні? 11. Які національні символи кримськотатарського народу ви можете назвати, коли вони виникли і були затверджені?	9	12
6.	ТЕМА: Кримська АРСР і кримські татари: історія та культура (1921–1941 рр.) I. Складіть термінологічний словник до теми. II. Підготуйте доповідь з презентацією за однією з тем на вибір. Репресивна політика радянської влади щодо кримських татар. Створення Кримської АРСР. Політика коренізації (татаризації) в Криму.	9	12
7.	ТЕМА: Крим у Другій світовій війні. I. Складіть термінологічний словник до теми. II. Дати відповідь на запитання. 1. Чи мав колабораціонізм у Криму у роки Другої світової війни особливі риси та масштаб? 2. Які справжні причини сталінської депортації народів Криму у 1944 р.? 3. Якими методами здійснювалася депортація у травні 1944? 4. Куди виселяли депортованих з Криму людей?	9	12

	5. В яких умовах довелося жити тим, кого сталінський режим назвав спепоселенцями? 6. Що відбувалося після вигнання кримських татар у Криму?		
8.	ТЕМА: Крим і кримські татари у другій половині ХХ ст. I. Складіть термінологічний словник до теми. II. Дати відповідь на запитання. 1. У якому соціально-економічному стані перебував Крим на початку 1950-х років? 2. Які причини зумовили передачу Кримської області УРСР? 3. Чому виник міф про «подарунок» Криму Україні М. Хрущовим? Чи відповідає він реаліям? 4. Які форми боротьби використовували кримські татари, щоб повернутися на історичну батьківщину? Яку роль у цій боротьбі відіграли Мустафа Джамілев та Петро Григоренко?	9	12
9.	ТЕМА: Автономна республіка Крим у 1990-2024 рр. I. Складіть термінологічний словник до теми. II. Дати відповідь на запитання. 1. Які фактори полегшили незаконну військову окупацію Криму Російською Федерацією? 2. Як відбувалася незаконна окупація АР Крим Російською Федерацією? 3. Які обставини полегшили Росії прийняти протизаконні акти про приєднання Криму до РФ? 4. Як міжнародне співтовариство відреагувало на окупацію АР Крим з боку РФ? 5. Якою є позиція Меджлісу кримськотатарського народу стосовно тимчасової окупації АР Крим з боку РФ? 7. Які загрози для культурної спадщини Криму виникли у зв'язку з російською окупацією регіону?	6	12
	Всього	78	108

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ З ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ КРИМУ»

1. Стоянки первісної людини у Криму.
2. Крим за доби раннього залізного віку: кіммерійці, таври, скіфи, сармати.
3. Давньогрецькі поселення у Криму.
4. Візантійські володіння у Криму.
5. Венеціанські та генуезькі колонії у Південному Криму.
6. Князівство Феодоро.
7. Кочовики степового Криму за доби Середньовіччя. Завоювання Криму монголо-татарами.
8. Формування на кримському півострові кримськотатарського етносу.
9. Утворення Кримського ханства.
10. Територія та державний устрій Кримського ханства.
11. Соціальна структура суспільства Кримського ханства.
12. Економіка Кримського ханства.
13. Побут, культура, релігія кримських татар.
14. Військова справа у Кримському ханстві.
15. Кримське ханство та Османська імперія.
16. Відносини Кримського ханства з Великим князівством Литовським та Річчю Посполитою.

17. Відносини Кримського ханства з Московським царством.
18. Кримськотатарські набіги на українські землі: причини та наслідки.
19. Кримські татари та козаки – супротивники і союзники.
20. Кримське ханство у відносинах з Українською козацькою державою у XVII – XVIII ст.
21. Анексія Криму Росією наприкінці XVIII ст.
22. Становище Криму у складі Російської імперії (кінець XVIII – початок XX ст.).
23. Етнодемографічні процеси у Криму наприкінці XVIII – на початку XX ст.
24. Кримськотатарський просвітитель, культурний та громадський діяч Ісмаїл Гаспринський.
25. Кримськотатарська революція 1917–1919 рр. Проголошення Кримської народної республіки.
26. Лідер кримськотатарського руху Номан Челебіджіхан.
27. Крим у політиці Центральної Ради. Похід П. Болбочана на Крим.
28. Боротьба за Крим у 1918–1920 р.
29. Створення Кримської АСРР. Політика більшовиків у Криму у 1920-х рр.
30. Радянська Крим: колективізація, індустріалізація, «культурна революція», репресії.
31. Військові дії у Криму під час Другої Світової війни.
32. Радянський та національний рух опору в Криму під час Другої Світової війни.
33. Кримські татари в умовах німецької окупації Криму. Кримськотатарський «колабораціонізм»: міфи та реальність.
34. Депортація населення Криму часів II Світової війни: причини, перебіг і наслідки.
35. Кримські татари у вигнанні. Життя і побут спецпереселенців.
36. Відбудова Криму після II Світової війни.
37. Передача Криму УРСР: передумови, причини та наслідки.
38. Соціально-економічний розвиток Криму у другій половині XX ст.
39. Етнічно-національна політика радянської влади у Криму у другій половині 1940-х – 1980-х рр.
40. Боротьба кримських татар за повернення на історичну Батьківщину (1950-х – 1980-ті роки).
41. Мустафа Джамілев: боротьба за повернення кримських татар.
42. Дисидент Петро Григоренко у боротьбі за права кримських татар.
43. Репатріація кримських татар та їх інтеграція в українське суспільство.
44. Утворення АР Крим.
45. Політика української влади у Криму за доби незалежності України.
46. Кримське питання у українсько-російських відносинах кінця XX – початку XXI ст.
47. Причини та передумови анексії Криму Росією.
48. Спроба анексії Криму Російською Федерацією: події лютого– березня 2014 року.
49. Наслідки російської Криму.
50. Культурна спадщина Криму.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ДО КУРСУ:

Основна:

1. Верменич Я. В. Феномен пограниччя: Крим і Донбас в долі України / відп. ред. В. А. Смолій. Київ : Ін-т історії України, 2018. 369 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0013745>
2. Гуменюк Н. Загублений острів. Книга репортажів з окупованого Криму / Наталя Гуменюк. Львів: Вид-во Старого Лева, 2020. 312 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000025802>
3. Історія Криму першої половини XX ст. Нариси. Навчальний посібник / Цалик С. М., Мокрогуз О. П., Волошенюк О. В. / За редакцією Волошенюк О. В., Іванова В. Ф., Євтушенко Р. І. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2020. 66 с. <https://cutt.ly/Hw0mcbIh>

4. Історія Криму та кримськотатарського народу. Навчальний посібник. / Бекірова Г., Іванець А., Тищенко Ю., Громенко С., Аблаєв Б. К.: «Кримська родина»; «Майстер Книг», 2020. 200 с. URL: <https://cutt.ly/Aw0mxG8y>
5. Люди «сірої зони». Свідки російської анексії Криму 2014 року / упоряд.: Анна Андрієвська, Олена Халімон ; Укр. ін-т нац. пам'яті. Київ : К.І.С., 2018. 264 с. URL: <https://bit.ly/2HSUmeU>
6. Плохій С. Про анексію Криму росією // Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Сергій Плохій ; пер. з англ. Романа Клочка. 2-ге вид. - Харків : Клуб Сімейн. Дозвілля, 2019. С. 437-439
7. Смолій В. Крим і Донбас: проблеми й перспективи інтеграції в модерний український проект / В. Смолій, Л. Якубова ; Нац. акад. наук України, Ін-т історії України. -Київ, 2019. 116 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0014596>

Додаткова:

8. Бекірова Г. Пів століття опору: кримські татари від вигнання до повернення (1941–1991 роки) : нарис політ. історії. Київ : Критика, 2017. 480 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0013142>
9. Березовець Т. Анексія: острів Крим. Хроніки "гібридної війни" / Тарас Березовець. 2-е вид. Київ : Брайт Стар Паблішинг, 2016. 391, [16] с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000013990>
10. Донбас і Крим: ціна повернення : монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна, О. С. Власюка, Е. М. Лібанової, О. М. Ляшенко. Київ : НІСД, 2015. 474 с. URL: <https://bit.ly/3ve4XKX>
11. Іванець А. Асиміляційна політика російської окупаційної влади як злочинне порушення колективних прав громади етнічних українців Криму: окреслення проблеми // Російська окупація і деокупація України: історія, сучасні загрози та виклики сьогодення : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. Київ, 2016. С. 299-311. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0014640>
12. Іванченко Р. П. Україна і Крим / Р. П. Іванченко. Київ : КиМУ, 2014. 64 с. URL: <http://irbisnbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000024989>
13. Історія Криму в запитаннях та відповідях / відп. ред. В. Смолій ; упоряд. Г. Боряк ; Нац. акад. наук України, Ін-т історії України. Київ : Наук. думка, 2015. 527 с. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1451-0/978-966-00-1451-0.pdf>
14. Крим в умовах суспільно-політичних трансформацій (1940–2015): Збірник документів та матеріалів. Київ: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2016. 1092 с. URL: <https://cutt.ly/ewNsmxVE>
15. Крим від античності до сьогодення : іст. студії / [відп. ред. В. Смолій]. – Київ : Ін-т історії України НАН України, 2014. 707 с. (Студії з регіональної історії.) URL: <http://irbisnbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0002895>
16. Крим: шлях крізь віки. Історія у запитаннях і відповідях / відп. ред. В. Смолій ; Нац. акад. наук України, Ін-т історії України. Київ, 2014. 456 с. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-02-7228-6/978-966-02-7228-6.pdf>
17. Кримські татари. 1944 – 1994 рр. : статті, документи, свідчення очевидців / редкол. Ю.З. Данилюк [та ін.]. Київ: Рідний край, 1995. 363 с. URL: <https://cutt.ly/bwNsm32u>
18. Крисаченко В. С. Історія Криму від найдавніших часів до кінця XVIII ст. : навч. посіб. Київ : «МП Леся», 2007. 716 с
19. Наш Крим: неросійські історії українського півострова : зб. ст. / упоряд. та вступ С. В. Громенко. Київ : К.І.С., 2016. 315 с URL: <https://cutt.ly/zwNsKrj5>
20. Політичний процес в Автономній Республіці Крим: особливості, суперечності, прорахунки (1991–2014 рр.) / Т. А. Бевз, М. В. Горбатюк, М. С. Карамазіна та ін. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2016. 302 с. URL: <https://bit.ly/3cCXM8K>

21. Снайдер Т. Українська історія, російська політика, європейське майбутнє / Тімоті Снайдер, за заг. ред. Олексія Панича ; пер.: Олексій Панич, Роксоляна Свято. Київ : Дух і Літера, 2014. 232 с.

22. Чумак В. А. Україна і Крим: спільність історичної долі / В. А. Чумак. – [Вид. 2-ге, переробл. й допов.]. Київ : ВПЦ АМУ, 2013. 178 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0002966>

Онлайн-ресурси

1. Освітній курс «Кримські татари: історія. Культура. Мистецтво» <https://www.bilgi.in.ua/>
2. Офіційний сайт Меджлісу Кримськотатарського народу. URL: <http://qtm.org>
3. Кримський дім. URL: <https://www.facebook.com/CrimeanHouseKyiv/>
4. Кримська родина. URL: <https://www.facebook.com/thecrimeanfamily>
5. «Крим – це Україна»: інтернет-проект. <https://crimea-is-ukraine.org/>

Система оцінювання (критерії оцінювання та шкала оцінювання) із дисципліни «Історія Криму»

Навчальні досягнення студентів оцінюються за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у шкалу ECTS. Загальний підсумковий бал з дисципліни визначається на основі додавання (знаходження суми) балів за всі види робіт, передбачених робочою навчальною програмою з дисципліни.

Підсумкова оцінка складається із розрахунку 100 балів. Підсумкова оцінка курсу навчальної дисципліни є сумою балів, одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності (оцінка рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час практичних занять, виконання самостійної роботи).

Остаточна оцінка рівня знань з дисципліни складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається відповідна кількість балів, зазначених у таблицях 1 та 2.

Таблиця 1. Денна форма

Практичні заняття												Самостійна робота (за модулями)		Модульний контроль		Форма семестрової атестації – залік	
Максимальна кількість балів – 60												Максимальна кількість балів – 20		Максимальна кількість балів – 20		Максимальна кількість балів – 0	
ПЗ №1	ПЗ №2	ПЗ №3	ПЗ №4	ПЗ №5	ПЗ №6	ПЗ №7	ПЗ №8	ПЗ №9	ПЗ №10	ПЗ №11	ПЗ №12	СР №1	СР №2	МК №1	МК №2	0	
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10	10	10	10		

Критерії оцінювання видів роботи

Бал	Критерій
Практичні заняття (поточний контроль)	
5 балів	– Студент ретельно опрацював матеріал, демонструє глибоке розуміння теми. – Вільно володіє поняттєвим апаратом, аргументовано висловлює власну думку. – Активно долучається до дискусії, ставить доречні запитання. – Вміє аналізувати, зіставляти, робити самостійні висновки. – Показує вміння застосовувати знання на прикладах.
4 бали	– Матеріал вивчено добре, але з окремими незначними неточностями. – Формулювання думок загалом чітке, логічне. – Бере участь в обговоренні, хоча може потребувати уточнень або підтримки викладача.

	– Застосовує знання у стандартних ситуаціях із певними труднощами.
3 бали	– Підготовка поверхова, знання фрагментарні. – Відповіді малоструктуровані, можливі помилки в термінах і логіці. – Участь у занятті обмежена, ініціативність низька. – Складно робити самостійні висновки або зв'язувати знання з темою заняття.
2 бали	– Матеріал опрацьовано частково. – Відповіді неточні, часто помилкові. – Пасивність під час заняття, участь у роботі — формальна. – Потребує постійної допомоги або уточнень від викладача.
1 бал	– Підготовка відсутня або не відповідає мінімальним вимогам. – Студент не здатен сформулювати зміст теми. – Не виявляє зацікавленості в обговоренні. – Участь у занятті відсутня або номінальна.
Самостійна робота	
9-10 балів	– Роботу виконано повністю, із дотриманням вимог і структури. – Інформація подана грамотно, логічно, з використанням фахової термінології. – Присутні елементи аналітики, порівняння, власні висновки. – Оформлення акуратне, без помилок, джерела вказано коректно. – Робота свідчить про самостійне опрацювання матеріалу.
7-8 балів	– Робота в основному відповідає вимогам, є логічною й послідовною. – Можливі дрібні неточності в змісті чи оформленні. – Висновки зроблені, але не завжди достатньо аргументовані. – Є ознаки самостійності, проте аналіз менш глибокий.
5-6 балів	– Робота виконана частково або з порушенням структури. – Інформація подана поверхнево, є змістові помилки. – Відсутні власні висновки або вони є формальними. – Спостерігається брак логічності або узагальнення. – Оформлення недбале, джерела не вказано або подано з помилками.
3-4 бали	– Робота містить значні недоліки в змісті та оформленні. – Помітно, що студент слабо орієнтується в темі. – Відсутній аналіз, переважає копіювання чужих думок без осмислення. – Робота не відповідає встановленим вимогам.
1-2 бали	– Робота не виконана або подано не за темою. – Повна відсутність самостійності. – Містить плагіат або грубі порушення академічної доброчесності. – Невідповідність мінімальним критеріям змісту й оформлення.
Модульний контроль (тестування)	
9-10 балів	81–100% правильних відповідей Високий рівень знань, відмінне розуміння матеріалу.
7-8 балів	70–80% правильних відповідей Добре засвоєний матеріал, незначні помилки.
5-6 балів	50–69% правильних відповідей Загальне розуміння тем модуля, можливі окремі неточності.
3-4 бали	40–49% правильних відповідей Мінімально достатній рівень, багато помилок.
1-2 бали	30–39% правильних відповідей Дуже слабе розуміння матеріалу, численні помилки.
9-10 балів	менше ніж 30% правильних відповідей Тест практично не виконано, знань не виявлено.

Таблиця 2. Заочна форма

Практичні заняття			Самостійна робота (за модулями)		Модульний контроль		Форма семестрової атестації – залік
Максимальна кількість балів – 60			Максимальна кількість балів – 20		Максимальна кількість балів – 20		Максимальна кількість балів – 0
ПЗ №1	ПЗ №2	ПЗ №3	СР №1	СР №2	МК №1	МК №2	0
20	20	20	10	10	10	10	

Критерії оцінювання видів роботи

Бал	Критерій
Практичні заняття (поточний контроль)	
16-20 балів	– Студент ретельно опрацював матеріал, демонструє глибоке розуміння теми. – Вільно володіє поняттєвим апаратом, аргументовано висловлює власну думку. – Активно долучається до дискусії, ставить доречні запитання. – Вміє аналізувати, зіставляти, робити самостійні висновки. – Показує вміння застосовувати знання на прикладах.
11-15 бали	– Матеріал вивчено добре, але з окремими незначними неточностями. – Формулювання думок загалом чітке, логічне. – Бере участь в обговоренні, хоча може потребувати уточнень або підтримки викладача. – Застосовує знання у стандартних ситуаціях із певними труднощами.
8-10 балів	– Підготовка поверхова, знання фрагментарні. – Відповіді малоструктуровані, можливі помилки в термінах і логіці. – Участь у занятті обмежена, ініціативність низька. – Складно робити самостійні висновки або зв'язувати знання з темою заняття.
4-7 балів	– Матеріал опрацьовано частково. – Відповіді неточні, часто помилкові. – Пасивність під час заняття, участь у роботі — формальна. – Потребує постійної допомоги або уточнень від викладача.
1-3 бали	– Підготовка відсутня або не відповідає мінімальним вимогам. – Студент не здатен сформулювати зміст теми. – Не виявляє зацікавленості в обговоренні. – Участь у занятті відсутня або номінальна.
Самостійна робота	
9-10 балів	– Роботу виконано повністю, із дотриманням вимог і структури. – Інформація подана грамотно, логічно, з використанням фахової термінології. – Присутні елементи аналітики, порівняння, власні висновки. – Оформлення акуратне, без помилок, джерела вказано коректно. – Робота свідчить про самостійне опрацювання матеріалу.
7-8 балів	– Робота в основному відповідає вимогам, є логічною й послідовною. – Можливі дрібні неточності в змісті чи оформленні. – Висновки зроблені, але не завжди достатньо аргументовані. – Є ознаки самостійності, проте аналіз менш глибокий.
5-6 балів	– Робота виконана частково або з порушенням структури. – Інформація подана поверхнево, є змістові помилки. – Відсутні власні висновки або вони є формальними. – Спостерігається брак логічності або узагальнення. – Оформлення недбале, джерела не вказано або подано з помилками.

3-4 бали	– Робота містить значні недоліки в змісті та оформленні. – Помітно, що студент слабо орієнтується в темі. – Відсутній аналіз, переважає копіювання чужих думок без осмислення. – Робота не відповідає встановленим вимогам.
1-2 бали	– Робота не виконана або подано не за темою. – Повна відсутність самостійності. – Містить плагіат або грубі порушення академічної доброчесності. – Невідповідність мінімальним критеріям змісту й оформлення.
Модульний контроль (тестування)	
9-10 балів	81–100% правильних відповідей Високий рівень знань, відмінне розуміння матеріалу.
7-8 балів	70–80% правильних відповідей Добре засвоєний матеріал, незначні помилки.
5-6 балів	50–69% правильних відповідей Загальне розуміння тем модуля, можливі окремі неточності.
3-4 бали	40–49% правильних відповідей Мінімально достатній рівень, багато помилок.
1-2 бали	30–39% правильних відповідей Дуже слабе розуміння матеріалу, численні помилки.
9-10 балів	менше ніж 30% правильних відповідей Тест практично не виконано, знань не виявлено.

Поточний контроль рівня знань студентів передбачає перевірку рівня підготовленості студента з теми. Поточний контроль здійснюється за напрямками:

- контроль за систематичністю й активністю роботи на заняттях;
- контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання поза межами аудиторних занять.

Модульний контроль знань студентів здійснюється в кінці модуля у формі тестування.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється в кінці семестру у формі заліку за підсумками роботи з курсу (за сумою оцінок).

**Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти 100
бальною шкалою з навчальної дисципліни
«ІСТОРІЯ КРИМУ»**

Сума балів за 100 бальною шкалою	Оцінка ECTS	Критерії
90-100	A	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями. Студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Вміє реалізувати теоретичні положення дисципліни. Знає сучасні технології та методи з даної дисципліни. За час навчання при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних / контрольних завдань проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включатись в дискусії, може відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Зменшення 100-бальної оцінки може бути пов'язане з недостатнім розкриттям питань, що стосується
100		
99		
98		
97		
96		
95		
94		
93		
92		
91		
90		

		дисципліни, яка вивчається, але виходить за рамки об'єму матеріалу, або студент проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань
82-89	B	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження Студент демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною. За час навчання при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних / контрольних завдань та поясненні прийнятих рішень, дає вичерпні пояснення
89		
88		
87		
86		
85		
84		
83		
82		
74-81	C	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками. Студент в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності. Вміє пояснити основні положення виконаних завдань Помилки у відповідях не є системними. Знає характеристики основних положень, що мають визначальне значення при проведенні практичних занять, при виконанні завдань та поясненні прийнятих рішень, в межах дисципліни, що вивчається.
81		
80		
79		
78		
77		
76		
75		
74		
64-73	D	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками Студент засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений програмою дисципліни, має пропозиції щодо напрямку вирішень поставлених завдань. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.
73		
72		
71		
70		
69		
68		
67		
66		
65		
64		
60-63	E	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній Студент має певні знання, передбачені в програмі дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються на рівні, який визначається як мінімально допустимий. З використанням основних теоретичних положень, студент з труднощами пояснює відповіді на питання практичних завдань дисципліни. Виконання практичних (індивідуальних, контрольних) завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.
63		
62		
61		
60		
35-59	FX	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни. Студент може відтворити окремі

		фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни студент виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у студента відсутні.
1-34	F	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни. Студент повністю не виконав вимог програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними.